

DELAVSKA MLADINA

LETO I. • LJUBLJANA, FEBRUAR 1939 • ŠT. 2

Nazaj k družini!

Naš čas se hvali in košati z vsemi mogočimi dobrinami in pridobitvami. Prav na vseh področjih človeškega dela in udejstvovanja moremo v zadnjih desetletjih opaziti velikanski napredek. Človeški duh si ne da miru in pokoja. Vedno globlje prodira v skrivnosti stvarstva in jih odkriva, da mu služijo in ustvarjajo lažje življenje.

Kljub vsemu temu, da si je človek podredil stvarstvo, ki mu služi in lajša težo življenja, pa je vendar na svetu vedno manj srečnih ljudi. Mnogo jih je, ki imajo na razpolago prav vsega, kar jim poželi srce — pa vendar v vsem tem ne najdejo sreče, miru in zadovoljstva.

Svet gradi ogromne palače, znanstveno prodira do najvišjih vrhov sveta in največjih globin morja, piše knjige, kjer je proučil prav vse panoge človeškega razvoja in življenja — pa vendar, kljub vsem ogromnim milijonom knjig — ki jih človeštvo študira in proučuje za nove podvige in napredek — ostaja današnji človek tako sam in ubog, kot morda še nikoli v zgodovini človeštva.

Le vzemite v roke knjige, koliko jih je, ki so jih pisali ljudje, ne da bi dvigali in oplajali svoja okolja, marveč da ubijajo duše in srca vseh, kateri so se jih dotaknili. Pa dnevno časopisje? Je to življenje? Zdrav napredek, plemenita borba? Kje neki! Samo ubijanje še tisto malo srca, kar ga današnji človek ima.

Vsi smo danes še samo hladni računarji. Da prav vsi. Veliki v večjem, majhni v malem. Vsak in vsi hočemo eden drugega potisniti ob stran, da nam ne bo na poti, da bo naša pot navzgor bolj prosta in brez ovir.

V tem groznem in brezsrčnem prerivanju, borbi za obstoj in življenje nam je malo mar, koliko jih pade in propade. V dnevnikih imamo priliko vsak dan brati življenja takih brodomcev. Pa kdo se danes meni za to. Kdo vprašuje po vzrokih njihovega razbitega življenja in nasilnih smrti. Kvečjemu so nam, kadar so prav pikantna, za senzacijo. Kakšno je njihovo ozadje, koliko se za njimi skriva duševnega in telesnega trpljenja — kaj nam to mar? Da le jaz nisem to, da se le meni to ni zgodilo, pa je vse prav in v redu.

Tako torej danes kljub vsej kulturnosti, znanosti in napredku dejansko propadamo.

Zakaj in čemu?

Duševno ravnovesje, ki naj bi obvladalo razum in srce, je porušeno. Pri vsem ogromnem bogastvu, vseh mogočih posvetnih dobrinah sedi človek na ruševinah svojega srca.

Človek je pri tem vrvečem tempu življenja, ko je gradil in podrejal stvarstvo svojim silam, pozabil, da ni in ne more biti sreče in notranjega srčnega zadovoljstva, pa naj bo njegov ves svet, vse dotlej, dokler se ne bo povrnil v osnovno

Pri težkem delu

celico človeškega izvira in življenja — družino. — Da, družino!

Ta pa je danes razbita in razdrobljena. Da, če bi tudi hoteli živeti ono pravo domače družinsko življenje, nas ta blazni korak življenja, ta trda in neusmiljena borba za delom — življenjem — razdvaja.

Ali ni danes v mnogih primerih družina le še kot neka zasilna vez, le samo gola zunanost, v kateri ni več tiste skupnosti, ki bi vezala družino v eno neporušljivo celoto.

In v tem ozračju raste nov rod. Nova mladina. Kako naj ta novi mladi svet ustvarja novo družino? Kako družinsko srečo, radost in veselje, ako ji je vse to tuje in neznano. Ako je bila njena mladost brez sonca, brez tople domačnosti — očetove trde besede in materine srčne ljubezni. Zato vi vsi, ki gradite znanost, umetnost, kulturo, izobrazbo in omiko: Zavedajte se velike odgovornosti, ki jo imamo vsi eden nasproti drugemu, posebno pa nasproti rodu, ki prihaja.

Naj ne bo naše delo usmerjeno samo navzven in navzgor, marveč nazaj k srcu — družini — usmerimo svoj korak, kajti nič ne bo bolj strašnega in usodnega, kakor da bi bodoča pokolenja zgubila smisel in čut za družino.

Zato nazaj k družini! Tam bo mladina črpala vzore in potrebnih moči, da bo teža življenja lažje prenašala, jo znala lajšati ne samo sebi in svojim, marveč tudi svojim sovražnikom.

Nazaretska družina naj nam služi kot vzor!

J. R.

O vsako delavsko družino list „Delavska mladina“!

CENTOV ŽELEZA ZAPIRA POT

Skozi temo pelje po deželni cesti Gruber na svojem velikem tovornem avtomobilu sto centov železnih svornjakov. Na levi in desni strani ceste se razprostira gozd. Temni asfaltirani pas ceste se vije pred njim kakor kača. Nad njim pa se lesketa na milijone zvezd, posejanih po nebesnem svodu.

Že dobre četrt ure gre vožnja navzdol, vedno navzdol, kakor da bi peljal v osrčje zemlje. Zaradi avtomobila prodirajo naravnost predse, režejo temo in svetloba zadeva ob obcesine pobeljene kamne na ovinkih. Kadar se krmilo suče in bobni voz v ovinkih v naznačeno smer, se zdi, da se drevesa kraj ceste prestrašeno umikajo pred rohnečo postajto.

V premikalni plošči vdelana ura kaže polnoč. Kazalec brzinomera trepeta na številki petnajstih kilometrov. Zaradi strmice in težkega tovora na vozu Gruber ne sme voziti bolj hitro. Motor je vključen na prvo stopnjo, blokirani in s tem pomaga zavoram.

Gruber je danes pustil priklopni voz doma v skladišču. Nj ga mogel priklopiti zaradi tega, ker se jutri ne bo vračal prazen nazaj, ampak bo naložil na svoj voz velike bale blaga. Kljub temu, da nima priklopnega voza, je za njegovim sedežem še vedno naložen lep tovor — sto centov železa.

Strmina počasi popušča in cesta polagoma postaja položnejša in preide v ravnino. Delujoči motor ne pomaga več zavirati, zato ga Gruber vključi na drugo stopnjo, da mu dá več plina in poveča hitrost na trideset kilometrov. Nato potegne vzvod na tretjo stopnjo — hitrost vožnje se stopnjuje na petinštirideset — petdeset kilometrov. — Daleč pred njim se v stožcu žarometne svetlobe pojavijo pobeljena drevesa. Ovinek. Videti ni preoster, zato ga bo lahko izvozil, ne da bi brzino zmanjšal.

V hipu — — — rdeče luči pred njim — zatvornica —!

Stoj!!!
Gruber z vso silo pritisne na zavore. Kolesa strahovito zaškripajo in obstanejo, cvileče drsijo gumijasti obroči koles po tleh. Tresk! Voz z vso silo butne v zatvornico, ki se raztrešči in razleti. S sunkom šinejo prednja kolesa čez železniški tir in obstanejo na drugem vzporednem tiru. Voz obstoji. Zatvornica na drugi strani tirov trepeče v luči žarometov.

Gruber sunkovito okrene glavo na desno in pogleda po progi. Tema. Na levo. — V daljavi dvoje migljajočih luči, ki se vidno večata.

Kaj sedaj? Samo stotinko sekunde strmi Gruber v usodne rumene plošče, ki se bližajo, z eno roko oprt na volan z drugo na kljuko avtomobilskih vrat.

Odloči se. S sunkom odpre vrata in skoči iz voza in z izrazom groze v očeh bulji v bližajoče se luči ter beži preko tirov proti nasipu.

Med tekom se pojavi v njem strašna misel. Kaj drvi z velikansko brzino proti njemu? Tovorni vlak — ali? — Tema za svetilkami stroja se lesketa v nekakem čudnem modrikastem odsvit. —

Skok v voz. Nogo na vzvod — plin — pogon — stroj divja s strašno brzino.

Na levi se pa z velikansko hitrostjo bližajo usodne luči! Sto metrov — osemdeset — samo še šestdeset — že se pokažejo obrisi lokomotive iz teme.

Gruber burno sope v smrtni grozi. Že namerava zopet skočiti iz avtomobila in pobeogniti. Ne!

Tudi nam delavkam je potrebna izobrazba

Razsvetljena okna! Ljudje? Ah! Pa sto centov železa zapira pot!

Groza pred prihajajočim ga skoraj ohromi, z vsemi silami se požene naprej.

Strahopetec! se oglasi vest v njem.

Gruber se sredi teka obrne nazaj, njegovi škornji se zarijejo v tla, da leti pesek na vse strani izpod njih. Z vso močjo zdrvi nazaj k svojemu vozu.

Hvala Bogu! Motor še brni. —

Ne smem! Ustnice stisne, z rokama krčevito prime za krmilo, da ga zaboli v členkih — in sklopi osi na divjajoči motor. Strahovit sunek! Zdi se, da je dobil železni konj smrtni udarec!

Prednja kolesa voza šinejo naprej, privzdignejo nosilne vzmeti in zopet butnejo nazaj. Cel voz odskoči, vrže ves tovor kvišku in ga spet ujame, nato se pa vendarle premakne s težkim tovornor naprej! Prvi obrat koles po-

tegne voz za seboj, dva, trije, štirje obrati koles — nato mirnejši, enakomernejši in hitrejši obrati. Težak voz zdrdra preko tirov, zadene ob drugo zatvornico in jo zlomi. Hladilnik avtomobila se razbije ob zatvornici, nakar voz obstane.

Gruber sedj togo in negibno na svojem sedežu. Trd je izraz na njegovem obrazu. Za njim divja peklenski ropot in bučanje drvečega brzega vlaka. V ogledalu pred njegovimi očmi plešejo razsvetljena okna mimo brzečega vlaka. Samo kratki trenutki, potem ogledalo postane zopet temno. V daljavi izginja ropot —

Sunkovito sope voznik za krmilom. »Prekletlo! Za las je manjkalo!« se mu nehote izvije iz ust, nato pogleda skozi vrata za odhajajočim vlakom. Od vsega vidi komaj še dvoje migljajočih rdečih luči, ki izginjata v dalji.

Gruber ustavi motor, ki še vedno deluje, in posluša. Prižge si cigareto in zleze z voza. Z žepno svetilko posveti pod voz in ga pregleda. Na osiščih in nosilnih vzmeteh ni opaziti pokvar. Samo zadnja stena karoserije visi navzdol. Drveči brzovlak je potrgal zaporne kavlje in stena je popustila. »Hvala Bogu, da ni nič hujšega,« meni Gruber, ko pregleduje škodo.

Iz teme se pa oglasijo signalni zvončki zatvornice. Po nasipu nazad rožlja žica, dvoje razbitih drogov se polagoma dviga kvišku, na njih visi raztrgana zaporna mreža, ki jo vlečejo ostanki zatvornic za seboj.

Truden zleze Gruber nazaj na svoj prostor za krmilom, obide ga strastna želja, da bi mogel s kom govoriti, pa je le temna noč in cesta pred njim je tako — samotna — — —

(Po »Arbeiterjugend« iz knjige: »Alle Achtung Männer!«)

Otroci iz predmestja

Sel sem kot navadno v nedeljo k deveti maši mimo pravoslavne cerkve, ki čaka, da delavci izvršijo še zadnja zidarska dela. Tam je stala gruča mladoletnih fantov od 8. do 16. leta. Od prvega do zadnjega vsi s cigaretami v ustih, najmlajši se je pa bahal s cigaretnimi odpadki vseh vrst, ki jih je nabral v prazno vžigalično škatlo. Suvali so se med seboj, kdo bo prvi dobil največji cigaretni odpadek, pa so pri tem kleli in govorili takšne besede, da me je bilo kot odraslega delavca res sram, da sem jih slišal. Strgani, prav gotovo lačni, razkuštrani las, vsi telesno zanemarjeni, hodijo ti predmestni otroci po mestu prosit kruha, če samo bežno pogledaš take gručice, ki jih po Mariboru ni malo, si boš mislil, glej no, kako so zadovoljni, ker

so tako razposajeni. Pa se varaš! Tudi ta mladina, prav za prav še otroci, ki je prepuščena cesti in miloščini dobrih ljudi, živi svoje življenje in podzavestno želi poštenega življenja. Iz marsikaterga takšnega fanta bi se mogoče lahko vzgojil najbolj vreden član človeške družbe, če bi imeli dobro vzgojo in življenjske pogoje za človeka dostojno življenje.

Kakšno vzgojo pa imajo? Nobene! Oče je mogoče stavbinski delavec, ki zasluži le nekaj mesecev v letu, mati je perica ali tovarniška delavka. Oba skupaj po večini niti toliko ne zaslužita, da bi preživljala sama sebe, kaj šele družino. Kdo se bo potem čudil, da je vsak dan več take mladine, ki se vzgaja na cestah. Kaj se bom potem še čudil, če bodo zrasli iz njih tatovi,

prostitutke in mogoče še kaj hujšega?

Dokler oče ne bo dovolj zaslužil, dokler mati ne bo ostala doma in čuvala otroke, tako dolgo ne moremo obsojati teh mladih nesrečnejšev, če pa ne dobijo nobene vzgoje in se brez nadzorstva potikajo po mestu. Kdo si upa vreči kamen nanje, če bodo kradli, ropali (kar se že danes dogaja), ko jih je pa cesta vzgajala in miloščina robrnih ljudi, ki redko vzbudita v človeku čut enakovrednosti, čut časti in veselja do življenja. Dela hočemo za vse, ne podpor, dela hočemo za družinske očete in za mlade fante, ki si ustvarjajo in žele ustvariti družino. Pa ne samo dela, ampak poštenega plačila, to je važno.

Slike iz delavskega življenja

Moj prvi zaslužek

V 15. leto sem šel, vendar mi teh let ni nihče prisodil. Ze po naravi precej šibak sem zaradi bolezni močno zaostal v rasti za svojimi sovrstniki. Kljub temu, da sem to sam grenko občutil, sem moral občutiti to tudi od drugih. Kar že moja bolečina ni bila dovolj trpka, so mi to stopnjevali še moji sovrstniki. Tako sem ostajal navadno sam, samo knjige so bile moje spremljevalke, pri njih sem našel vsaj malo utehe in gradil svoje duševno obzorje.

15 leten fant mora vendar ne-kje začeti z delom. Tako tudi jaz. Doma smo sicer morali trdo delati, vendar zaslužka pa le ni, in fant s 15 leti mora že tudi kaj zaslužiti.

Prišla je zima. Trda, mrzla in neizprosna. Sneg je padal, se kopičil, pol metra, meter in še več. Promet je zastal, vse se je tiščalo doma, le kdor je moral na delo ali po opravkih, se je odtrgal od gorke peči.

Tudi železnici je sneg delal težave. Zasneženi tiri in kretnice so močno ovirale osebni in blagovni promet. Zato se je sneg moral čimprej umačniti iz postajnega prostora. Da je bilo to delo hitreje opravljeno, je postajno vodstvo dobilo nalog, naj za kidanje snega sprejme v delo večje število pomožnih delavcev.

Za to delo se je javilo večje število predvsem mladih fantov in deklet. Med njimi tudi jaz. Malo je bilo verjetnosti, da bi bil sprejet, saj sem bil najmanjši med njimi pa tudi najbolj šibak. Kljub temu, da sem že med tem časom, ko smo čakali na sprejem, moral nekaj trpkih spraviti v žep, sem vendarle vztrajal. Bil sem bolj pri zadnjih. Sekcijski načelnik, ki je delavce sprejemal, me je malo začudeno pogledal, zmajal z glavo in rekel, da ne bo nič. »Fantič, saj ne boš zdržal teže dela, lopata je težka, pa tudi mraz je in vsemu temu ne boš kos.« »Navajen sem dela, lopate, pa tudi mraza, poskusite, če ne bo š'o, me vsak dan lahko

odslovite« — tako sem se branil. Mož je še malo premišljeval, nato nekaj zapisal in rekel: »Pridi jutri zjutraj ob 7. uri z ostalimi, bova poskusila, če si res tak korenjak. Prinesi s seboj lopato, pa ne pretežko,« mi je z nasmeškom naročeval.

Drugo jutro se je tedaj pričelo. Doma sem si izbral lahko in pripravno lopato — prej sem jo še ogrel in namazal z lojem. Najtežje je bilo, ko smo nakladali sneg na vagon. Kdor je nalagal železniške vagone, ve, da je še za odraslega ta posel precej naporen. Kaj šele za takega otroka. Zdržal sem, teden, dva in še tretjega nekaj dni. Tiste dni sem jedel za dva. Po večerji sem padel v posteljo kakor snop in spal do drugega dne, ko se je to delo zopet ponovilo.

Po izvršenem delu je sledil zaslužek. Prvi denar, ki bi naj bil zaslužek mojega dela, truda in naporov! Kar malo mi je rasla tudi samozavest, pa sem vendarle vzdržal in še tako nekaj zaslužil.

Doma sva z mamo imela daljši posvet. Kam z denarjem, kaj naj bi mi kupili, da bi kar največ zaleglo. Vsega mi je manjkalo, saj mama ni mogla kupiti meni in ne ostalim niti tega, kar smo potrebovali. Odločila sva se, da mi kupi blago za obleko, sestra šivilja pa mi jo bo naredila. Malo sem bil v dvomih, kako bi izgledala obleka, katero bo naredila šivilja, saj je to vendar delo za krojača. Pa kaj, ko ni bilo toliko denarja, da bi ga mogli plačati. Strah je bil odveč. Obleka je bila narejena lepo in brezhibno.

Nekam kar drugače sem se počutil v obleki, katera je bila resnično moja, zaslužena s trdim delom. Skrbno sem jo čistil in varoval, da bi se kaj ne umazala. Kar hudo in težko mi je bilo pri srcu, ko sem se ločil od nje in jo moral po dveh letih prepustiti bratu. Postal mi je namreč pretesna, kajti iz otroka sem postal fant.

—r—

Na vse načine sem si prizadevala, da bi vsaj to dosegla, da bi mi dali mir zaradi mojega verskega prepričanja. Vendar so me neprestano zbadali skoraj vsak dan. S tem so mi zagrenili vse veselje do učenja in dela. Tako sem mirno in tiho vzdržala štiri tedne, nato sem pa le potožila svoji materi, kje se nahajam in

kako me zbadajo. Mati je spoznala, da se nahajam na neprimerenem mestu in me ni več pustila v službo. Sedaj sem pa zopet doma in upam, da bom kmalu dobila kakšno novo mesto, kjer se bom naprej učila in se z veseljem in v miru posvetila svojemu bodočemu poklicu.

Jožica.

4 TEDNE MODISTKA

Mlada sem še in neumna, zato mi ne zamerite, če bom povedala tudi kakšno neumno.

Ko sem izstopila iz šole, sem si tudi jaz izbrala poklic, kakor vsi otroci. Želela sem postati modistka. Po dvodnevnem iskanju sem našla mesto za učenje pri neki gospej, nisem pa vedela, da je Nemka. Šele čez dva dni, ko sem nastopila službo, sem zvedela, da sem med Nemci. Gospa sploh ni govorila slovensko. Ko sem zjutraj prišla, da začnem službo, mi je delo odkazala v nemškem jeziku. Razumela sem jo komaj za silo. Ko me je vprašala, če sem jo razumela, sem ji hitela odgovarjati: »Ja, ja, frštanden.« Vsi so se mi smejali. Seveda sem bila zato v veliki zadregi. Potem mi je pomočnica razložila, kaj naj delam. Znala je malo govoriti po slovensko. Če sem ji pa jaz kaj povedala v domačem narečju, pa me ni že skoraj nič več razumela. Že prvi dan je bil za mene poln bridkosti. Jezila sem se tudi na dame. Zakaj morajo nositi klobuke, ko jih je tako težko šivati — posebno meni — saj sem namreč na enem samem klobuku polomila 12 šivanke. Vsem jih je zmanjkalo, nazadnje sem jih pobirala po tleh. Če sem jo naša, mi je pomočnica rekla, da bo moj bodoči mož srečen, ker bom varčna gospodinja. Pobirala sem namreč tudi neporabne šivanke. Tako je počasi mineval prvi dan učenja. Drugi dan sem se že z vsemi seznanila. Najbolj z doma-

čim sinom, ki mi je razkazal, kje je to in ono. Najbolj sem si zapomnila, kje je stranišče. To pa zaradi tega, ker je bilo tam notri nekaj takega zapisanega, kar me je takoj zbudilo v oči. Vse sem hitro izbrisala ob fantovi navzočnosti in obljubil mi je, da ne bo ničesar povedal materi. Tako so počasi tekli dnevi naprej in tudi jaz sem se počasi navadila. Nekeč sem prosila gospo, če smem v cerkev. Zelo se je začudila tej prošnji. Vprašala me je, če mislim res iti v cerkev. Rekla sem ji, da sem vendar krščanska dekle. Nič ni rekla, samo smejala se je. V petek sem pa prižgala lučko pred Jezusovo podobo, ki je visela v kotu delavnice. Poslali so me v trgovino. V tem času je podoba že zgorela. Moj povratek so sprejeli s smehom in me vprašali, koga bom sedaj častila. Odgovorila sem jim, da Boga lahko častim tudi v tabernaklju. Po teh mojih besedah je nastal tak direndaj, da sem si mislila, le kaj jim je. Vpraševali so me, kaj dobim v cerkvi in kaj imam od tega, če hodim k maši. Seveda sem se branila takih napadov. Gospa mi je rekla: »Vidiš, jaz pa nikoli ne grem v cerkev in tudi v Boga ne verujem, pa vseeno dobro živim.« Tako me je zmerom tudi še pozneje zbadala. Nazadnje sem ji vendarle odgovorila: »Vendar si pa mislim, da le niste srečni, ker hodite tako žalostnega in mračnega obraza naokrog!«

Pravico terjamo . . .

Tudi mladim delavcem pošten zaslužek

Ali so zaslužki našega delavstva taki, da more samski delavec ali družinski oče primerno preživljati svojo družino? Ne! Vsaj tako govore tudi podatki, ki jih objavlja OUZD.

lavci in teh je gotovo med temi precej? Pa sezonci, ki delajo samo po nekaj mesecev v letu.

Kako in kdaj naj si torej mlad fant prihrani potreben denar, da si ustvari družino. Ko v svojih

PRI TEKSTILNIH STROJIH

Ugotovljeno je, da mora delavec-samec, ako hoče, da pokrije najnujnejše življenjske potrebščine: hrano, obleko in stanovanje, dnevno zaslužiti 28.50 din. To je eksistenčni minimum. Kolikor delavci zaslužijo manj in nimajo še od kje druge kake opore, je v nevarnosti njihovo zdravje in sploh delovna moč in obstoj. No, in navedenega zaslužka v l. 1956, pri OUZD zavarovanega delavstva (samo moških, brez žensk) ni doseglo 27.251 delavcev ali 35 odstotkov od vseh pri OUZD zavarovanih delavcev. To so tedaj samski delavci!

Kje pa so sedaj poročeni de-

mladih letih niti toliko ne zasluži, da bi prehranil in oblačil samega sebe.

Tu stopijo v ospredje vprašanja, ki ne segajo samo v gospodarsko, socialno, marveč tudi v versko-moralno področje.

Zato je in mora biti zahteva naše delavske mladine: Ne samo tak zaslužek, da bomo živeli od danes do jutri, še vedno oprti na starše in sorodnike, temveč hočemo in zahtevamo zaslužek, ki bo odgovarjal našim potrebam in da si bomo poleg tega še nekaj mogli prihraniti in tako ustvariti družino!

—r—

Zelim

Komaj mi je odzvonil šolski zvonec in so se za menoj zaprla šolska vrata, že sem morala poiskati delo, da preživim sebe in da pomagam staršem iz stiske. Saj oče le toliko zasluži, da bi zadostovalo komaj za njega, kako pa naj s tem preživlja ostalo družino? Razumljivo je torej, da sem morala že prvi teden po izstopu iz šole začeti delati v tekstilni tovarni, kjer sem dobila delo. O, kakšen preobrat v moji notranjosti! Iz dneva v dan mi poteka monotono življenje. Moja edina pot je iz tovarne domov in spet v tovarno, kjer se uničuje tisto pravo mladostno veselje, ki sem ga čutila v šolski dobi. Tu v tovarni je vse tako hladno, tako avtomatično. Zdím se sama sebi kakor kakšen avtomat, ki streže strojem. Že osem let prodajam svojo mladost, svoje zdravje za skromen zaslužek, ki je komaj tolikšen, da zadostuje za preživljanje iz dneva v dan. Na kakšne prihranke niti misliti ne morem. Pa vendar sem mlado dekle, ki želi postati nekoč srečna žena-mati. Vse moje misli se ustavljajo ob tem cilju. Računam, kaj mora dekle vse znati, ako hoče biti dobra žena in mati pa tudi varčna gospodinja. Žena in mati je lahko dobra samo tedaj, če ima dovolj izobrazbe, ki je pa žal nam delavskim dekletom primanjkuje. Saj nam primanjkuje sredstev za primerno izobrazbo pa

tudi otopele smo v neprestanem mehničnem delu, ki ga opravljamo. Če pa hočem biti dobra gospodinja, rabim v prvi vrsti sredstev. Koliko stane samo že perilo, ki ga mora vsako dekle kot nevesta imeti. Kje pa so še druge potrebščine?

Temno gledam v svojo bodočnost. Ne čudite se našim mrkim obrazom!

A. M.

V BELO OPOJNOST

Naša zahteva je in bo: delavcem družinsko plačo, da bodo mogli svoje družine pošteno preživljati in tako dati otrokom potrebno vzgojo, da bodo postali pošteni in vredni člani človeške družbe!

Kako je s pravnim varstvom naših vajencev?

(Dalje.)

Dalje vsi oni, kateri so bili obsojeni zaradi zločinstva ali prestopka za kazniva dejanja, izvršena naklepoma zoper življenje in telo svojega pomožnega osebja, in sicer, ako so bili za to kaznovani prvokrat, za dobo dveh let po prebiti kazni na prostosti, za vselej pa, ako so storili navedeno zločinstvo ponovno. Poleg tega izgubi obrtnik pravico imeti vajence, ako mu je pravico odvzelo občé upravno oblastvo prve stopnje.

Pravica imeti vajence se obrtniku vzame v teh primerih:

Ako se obrtnik hudó pregreši napram vajencem glede pravosti ali grdega ravnanja, ali da zanemarja obveznosti, ki jih ima napram vajencem glede dajanja hrane, obleke in stanovanja.

Kateri bi branil ali ne pazil na to, da vajenci posečajo redno pouk v obrtno nadaljevalnih šolah.

Ako se ob priliki vajenčevega izpita dokaže, da ni poskrbel za dovoljno priučitev obrta, ki se ga je vajenec učil.

Če nima predpisano urejene delavnice, kjer bi se vajenci mogli pravilno učiti svoje obrti.

Da je imel vajence, pa ni z njimi sklenil predpisane učne pogodbe.

S posebno uredbo je tudi predpisano, koliko vajencev sme imeti obrtnik. O tem pa v prihodnji številki.

Učna pogodba

III.

V roku 8 dni po sprejemu vajenca v uk se mora pri prisilnem združenju, kateremu mojster pripada, kjer pa take združbe ni, pri občini, kjer je sedež poslovalnice ali delavnice, skleniti po zakonu predpisana učna pogodba.

To pogodbo sklepa mojster in vajenčev zakoniti zastopnik (starši; če teh ni, pa varuh ali skrbnik) ali vajenec sam, če je polnoleten. Obe stranki, tako mojster kot vajenčevi zakoniti zastopniki, pa lahko poverijo za sklepanje učne pogodbe svoje pooblaščenca.

Pismena učna pogodba mora biti sestavljena v treh izvornih (originalnih) izvodih, katere mora overiti prisilna združba, če se pogodba sklepa na občini, pa občina. Vsaka pogodbená stranka dobi po en izvod (t. j. mojster in vajenčevi starši ali varuhi), en izvod pa hrani v svojem arhivu prisilna združba; če se je pogodba delala na občini, pa občina.

V primeru, da sklepa za vajenca, ki nima staršev, skrbnik oz. varuh, je o sklenitvi te pogodbe treba obvestiti tudi varstveno (skrbstveno) oblast, ki mora dati za to svoj pri-
stanek.

(Dalje prihodnjič.)

On in ona

Vsak izmed nas, ki je imel in ima dobro, skrbno mater, bo čisto gotovo gojil do nje čustvo hvaležnosti in ljubezni. Saj se imamo za marsikaj zahvaliti tudi našim očetom, učiteljem in mojstrom in tudi drugim, ki so pomagali oblikovati naše življenje, tako da smo postali zdravi in pošteni člani delavskega stanu, toda največ se imamo pa vendarle zahvaliti našim materam, njih trudu in skrbi, njih ljubezni in žrtvam, da so nas vzgojile v to, kar smo.

Čisto gotovo je med nami mnogo fantov in deklet, ki mislijo in želijo, da bi kdaj postali matere oziroma očete! Za ta veliki stan je pa potrebna priprava.

Naša KDM s svojim delom in življenjsko resničnostjo vzgaja in gradi po svojem članstvu nov svet!

Ti današnji mladi delavci ter delavke bodo v bodočnosti v svojih trdnih, močnih in zdravih delavskih družinah postali obnovitelji delavskega stanu.

Zavedali se bodo velike naloge, da bodo dajali življenje bodoči novi delavski generaciji.

Mi sinovi in hčere delavskega stanu smo poklicani za to, da postanemo darovalci novega življenja in s tem ustvarjamo svojo srečo.

*

Kljub vsemu in kljub temu, da mnogo naših tovarišev in tovarišic ne veruje več v zvestobo in ljubezen, v srečo zakonskega življenja, še vedno trdno upamo in verujemo, da bomo dobili zvestega in pogumnega življenjskega druga, družico in bomo s srčnostjo in pogumnostjo ter ljubeznijo ustanavljali nove, srečne delavske družine.

Kljub slabi družbi, kvantom in zapeljivim zabavam bomo ostali čisti in bomo z jasnim pogledom in veselim srcem zrlj v bodočnost. Me mlade delavke hočemo podariti očetu naših otrok čisto sree in nedotaknjeno telo!

Mi mladi delavci hočemo materam naših otrok postati celi možje. Naša volja, naša moč in naša energija, vse naše zmožnosti in

vse naše bistvo mora biti tako, da bomo vredni njih ljubezni.

Vsi se moramo boriti, da ostanemo na višku npravnosti in postajamo vedno boljši.

Naše žrtve so malenkostne spričo sreče, ki jo bomo dosegli v bodočnosti. Nikoli naj nam te žrtve ne bodo prevelike, ker s temi žrtvami pripravljamo srečno bodočnost delavskemu stanu.

Brat in sestra! Ako hočemo postati resnični obnovitelji delavstva, se moramo prav vsak dan na to pripravljati. Ta priprava naj se vrši dnevno v veliki šoli KDM.

Bodimo v službi velike nesebične službe vsem sestram in bratom. Klešimo si naše značaje, da bomo zmožni harmoničnega življenja v zakonskem življenju!

Biti v službi vseh danes in povsod je naša največja življenjska šola in podlaga za izvršitev veličastne naloge, ki je:

Da vsi postanemo obnovitelji delavskega stanu!

Srenjski.

Iz naših družin

Otroci vprašujejo. Štiri, petletni si polnijo svoje dneve s samimi vprašanji. Oče, zakaj tako, mama, zakaj to? Kdor jih ne pozna, kdor jih ne posluša, ne ve, da stavlajo včasih pametnejša vprašanja kakor odrasli, da hočejo vedeti resnico. Krivice ne marajo, je ne razumejo.

Petletni Pavel vprašuje očeta: »Zakaj mi ne kupiš smučī, oče, pogreji, sosedov jih ima.«

»Ne morem, Pavel. Ne zaslužiš dovolj.«

»Zakaj jih pa ima on?«

»Vidiš, otrok, smučī niso najvažnejše, važen je kruh in toplo stanovanje. Poglej siromake, ki nimajo zdaj sredi najhujše zime niti stanovanja in hrane!«

»Pa zakaj ga nimajo, zakaj ga jim ne dajo?«

»Kdo naj jim ga da.«

»Drugi ljudje, ki imajo stanovanje.«

»Ko boš velik, Pavel, boš marsikaj razumel.«

»Ampak vsaj sanke, oče, bi mi kupil. Poglej, vsi trije, Janezek, Metka in jaz bi se vozili.«

»Pavel, nimam denarja, počakaj, ko bo topleje, se boš pa kar na soncu igrali z drugimi stvarmi.«

Kako so nastale družinske plače

V delavskem okraju mesta Grenoble obstoja že od l. 1906. pod imenom »Ruche Populaire« cel sistem ustanov, ki imajo namen, da medsebojno podpirajo delavske družine, ki imajo več otrok.

Dne 4. oktobra 1916 se je vršilo zborovanje ustanove pod predsedstvom g. Romanneta, ki je bil ravnatelj tovarn Joya. Ob koncu zborovanja je omenil neki dela-

obupnih razmer in dolgov, v katerih so živele te številne delavske družine.

Romannet je nato podal pismeno poročilo lastniku tovarn Joya. Ta je poročilo proučil in sklical obratni svet (pri nas ga še ne poznamo), ki je v njegovih tovarnah obstajal že od leta 1906. Posvetoval se je z delavci-obratnimi svetniki, nakar se je odločil

Skrbna mamica pri delu

vec iz teh tovarn, da se morajo delavci, ki imajo večje število otrok, zelo omejevati pri prehrani in drugod, če hočejo izhajati s svojim zaslužkom, in da bi bilo zelo potrebno, da se temu na nek način odpomore.

Zaradi tega je takoj drugi dan ravnatelj Romannet sklical anketo osmih delavcev, ki so bili že dalj časa zaposleni v tovarnah. Med delavci so bili samci in poročenci z majhnim številom otrok, pa tudi očetje mnogoštevilnih družin. Ravnatelj je bil nad uspehom ankete naravnost začuden. Ugotovil je namreč: neporočeni pa tudi poročeni delavci brez otrok s svojo plačo lahko izhajajo, torej pošteno živijo in si lahko še kaj prihranijo, poročen delavec z enim otrokom sicer še lahko pošteno živi, ne more si pa ničesar prihraniti. Delavec z dvema otrokoma sicer še za silo izhaja, čeprav si mora že naložiti razne omejitve. Delavec s 3 otroci pa že živi v pomanjkanju, s štirimi živi v stiski, medtem ko se s petimi otroci nahaja že v skrajni bedi. Romannet je šel po delavskih stanovanjih, kjer je videl v prenapoljenih stanovanjih kupe otrok. Oče neke številne družine mu je rekel: »Vedno nam govorijo in priporočajo, naj imamo otroke, ko so pa tu, nam pa družba povsem prepusti skrb zanje in se ne briga, kako izhajamo in živimo.«

Ravnatelj je skoraj povsod našel revolucionarno razpoloženje med delavstvom, ki je izviralo iz

in ukazal vsem delavcem, ki imajo otroke pod 13 let, plačati posebno doklado na plačo.

Zato so delavci tudi po drugih tovarnah stopili v stik s svojimi delodajalci in zahtevali od njih, družinske doklade.

29. novembra 1916 — mesec dni potem, ko so dobili delavci tovarn Joya izplačane družinske doklade, se je sestala Zveza konstrukcijskih podjetij k izredni seji. Na seji je ravnatelj Romannet poročal o izidu ankete. Vsi navzoči delodajalci so soglasno prišli do zaključka, da je delavstvo upravičeno zahtevati družinske doklade. Napravili so tozadeven sklep, ki je bil tudi takoj razglašen in izveden.

Takšen je bil začetek gibanja za doseg družinskih doklad. Od tedaj je to gibanje že zelo napredovalo in dobilo velik obseg in želo tudi mnogo uspehov. Vse to pa samo zaradi tega, ker je gibanje raslo iz upravičene potrebe, da se zadosti pravici in človeškemu dostojanstvu.

(Povzeto po: Socialen Fortschritt, Luxembourg.)

Starši! Ne tiščite otroka v katerikoli poklic. Posvetujte se prej z učiteljem, duhovnikom in zdravnikom. Nepravilna izbira poklica vašemu otroku, ga more narediti nesrečnega za vse življenje.

Mladi učenjaki

REŠITEV DELAVSKE DRUŽINE

Zdrava in sončna hiša, ideal, vsakega delavca in njegove družine

K rešitvi delavske družine spada med najnujnejše STANOVANJSKO VPRAŠANJE

Kljub vsemu napredku stanuje še vedno na tisoče naših bratov in sester v vlažnih, nezdravih, temnih stanovanjih in barakah. V teh stanovanjih je vsak razvoj in vzgoja delavskih družin nemogoča. V teh stanovanjih kraljuje jetika in nemorala! Zato nič več slabih stanovanj!

MI HOČEMO:

Zdrava, zračna in sončna stanovanja! Pravico imamo do njih! Največja želja vsakega delavca pa je: Postaviti svoj lasten delavski dom z malim vrtom, v katerem bo delavec po utrudljivem delu v tovarni svobodno kraljeval v krogu svoje ljubljene družine. Posvetimo vse svoje moči, da postavimo nov delavski dom, poln sonca — za jutrišnji dan!

Lesena in nezdrava baraka, pa vendar mnogim stanovanje

Delavci morajo priti do družinske imovine

Z vsemi silami si je treba prizadevati, da se bo v bodoče pridobljeno bogastvo le po pravičnem razmerju nabiralo pri tistih, ki so bogati, in se v zadostnem obilju **raztekalo med tiste, ki delajo, ne zato, da bi manj pridno delali, ampak da bodo s štedljivostjo množili družinsko imovino, povečano mirno opravljali ter lažje in varneje nosili družinska bremena. Tako se bodo dvignili s tistega negotovega družinskega položaja, ki se v njem delavci nahajajo in bodo ne samo lažje prenašali razne življenjske težave, marveč imeli tudi zaupanje, da bo po njih smrti vsaj malo preskrbljeno za tiste, ki jih zapuste.** (Okrožnica Pija XI. o obnovi socialnega reda po evang. načelih).

Naša zahteva je in bo „**delavcem družinsko plačo**“, da bodo mogli svoje družine pošteno preživljati in tako dati otrokom potrebno vzgojo, da bodo postali pošteni in vredni člani človeške družbe.

MLADINA!

kupuje samo pri tordkah, ki oglašajo v našem listu.

Priporoča se ANTON LEGAT, specerija, delikatese, zajtrkovalnica, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 28.

Moško perilo po najnižjih tovarniških cenah dobite v trgovini »KREKO, LJUBLJANA, Tavčarjeva ulica.

Priporoča se I. ŠINKOVEC (lastnik R. Vizovišek), trgovina z manufakturo in galanterijo v KAMNIKU, ŠUTNA.

Urednikovi pomenki

Prva številka našega lista »Delavska mladina« je med delavstvom. Uredništvo prosi naročnike, člane KDM in prijatelje lista, da svoje želje in mnenja tako glede oblike kakor vsebine pošiljajo na uredništvo.

Sestavke, članke, slike in inzerate pošiljajte najkasneje do 10. vsakega meseca uredništvu.

Želja uredništva je tudi, da tisti, ki so pridobivali nove naroč-

Trpežne in fine čevlje dobiš v veliki izbiri po zelo zmerni ceni v novi trgovini s čevlji KALAN JOŽE, LJUBLJANA, pri frančiškanskem mostu.

Foto trgovina MAURI MIHAEL na VRHNIKI vam nudi najceneje vse vrste foto aparatov in foto potrebščin. Amaterska dela izvršuje hitro in na najboljšem Agfa papirju. Za pošiljanje filmov po pošti vam nudi brezplačno praktične vrečice.

Delavci! Obiskujte ljudsko kuhinjo MAJERIČ MARIJE dediči v LJUBLJANI, Celovška cesta 34. Postreženi boste z okusno in ceneno domačo hrano ob vsakem dnevnem času.

nike ali prodajali list v kolportazi po tovarnah, med svojimi tovariši ali tovarišicami, pošljejo svoje vtiske in doživljaje uredništvu, ki jih bo objavljalo v posebni rubriki.

Potruditi se moramo prav vsi, da svoj list čimbolj razširimo med delavsko mladino, kakor tudi med delavskimi družinami.

List mora postati mogočen glasnik našega gibanja in naših teženj, vršiti mora svojo dolžnost pri gradnji boljše bodočnosti.

Delavska mladina vlaga svoje prihranke v I. DELAVSKI HRANILNICI IN POSOJILNICI, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 22-I.

Harmonike vsake vrste in kvalitete dobite najugodnejše pri ANTONU ZELEZNIKU, izdelovalcu harmonik na VRHNIKI. Zahtevajte prospekte!

Vse šolske in pisarniške potrebščine ter knjige iz založbe »Mohorjeve družbe« dobite najceneje v knjigarni Mohorjeve družbe v Ljubljani, Miklošičeva c. št. 19 (pri kolodvoru).

Štampiljke in etikete naročajte pri TEODORJU RABIČU, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 13.

Delavci kupujejo pri AMBROŽU NANDETU, mesarju v KAMNIKU, ŠUTNA 50.

Priporoča se MOŽEK JOSIP, mesar v KAMNIKU, Prešernova ulica 83.

Znake v kovini in emajlu, medalje, plakete itd. pri ŠTIRNU JOSIPU, LJUBLJANA-DRAVLJE, Zahtevajte ponudbe in vzorce!

IZ UPRAVE

Vsem, ki smo jim poslali prvo številko našega lista in jo niso vrnili, pošiljamo tudi drugo; ta je še bolj pestra in zanimiva. Prepričani smo, da boste stopili v krog rednih naročnikov in tako podprli krščansko delavsko mladino pri njenih plemenitih stremljenjih. Ker pa ne razpolagamo s potrebno gotovino, list pa je treba plačati v tiskarni sproti — vljudno prosimo, nakažite naročnino. Številka našega čekovnega računa je 17.511. Naročnina je 10 dinarjev za vse leto.

DELAVSKA
MLADINA

izhaja vsak mesec. Celoletna naročnina 10 din. Posamezna številka 1 din. — Izdaja »Krščanska delavska mladina« (Jožko Rozman). — Odgovorni urednik Jožko Rozman, Ljubljana. — Tiska Združena tiskarna v Ljubljani — Tyrševa cesta 17 (Maks Blejce).